

Predsednica Republike Slovenije

NATAŠA PIRC MUSAR

**Uvodni govor predsednice Republike Slovenije Nataše Pirc Musar
ob odprtju Predsedničinega foruma
»Trajnostne preobrazbe prehranskih sistemov in
doseganje prehranske suverenosti«**

Brdo pri Kranju, 10. november 2023

Velja govorjena beseda.

*Spoštovani visoki gostje,
gospe in gospodje.*

Ob nastopu mandata sem si zadala pet ciljev, ki jim s svojimi prizadevanji ter obiski po Sloveniji in v tujini tudi sledim. Med njimi sta cilja, ki v ospredje postavljata individualni vidik človekove varnosti (torej omejitve dejavnikov, ki prispevajo k osebni in tudi družbeni ogroženosti) ter vsakoletna razprava o določeni temi prihodnosti, kjer mora Slovenija igrati dejavno vlogo v regionalnih in globalnih procesih odločanja oziroma oblikovanja politik.

Tema današnjega foruma povezuje oba cilja. Ne bomo govorili le o konceptu prehranske varnosti. Govorili bomo o konceptu prehranske suverenosti, ki vključuje vidike varnosti, odvisnosti in lastnih zmožnosti države pri obvladovanju in odzivanju na določen izziv.

O prehranski varnosti potekajo številne politične in strokovne razprave na globalni, evropski in nacionalni ravni. Značilna razvnetost teh razprav nazorno pokaže, da gre za temo, ki je ljudem pomembna in o kateri se želijo pogovarjati.

Hrano kot strateško dobrino in prehranske sisteme kot orodje, ki prispeva k njeni dostopnosti, pa je nujno treba razumeti v kontekstu aktualnih razmer v svetu, pri čemer mislim predvsem na podnebno krizo in posledice podnebnih sprememb, naravne in okoljske katastrofe, ekstremne vremenske pojave in, da, tudi konflikte. Teh je trenutno kar 55. Slovenija bo na globalni ravni v obdobju 2024–2025 kot nestalna članica Varnostnega sveta pri izpolnjevanju svoje agende morala upoštevati tudi te vidike, ki

nedvomno imajo varnostni značaj, zato je zelo pomembno, kako se teh izzivov lotimo doma. Dobra praksa na domačih tleh nam bo omogočila večjo prepoznavnost, pa tudi legitimnost, ko bomo svetu predlagali že preizkušene rešitve.

Gospa in gospodje,

kakšno hrano bomo jedli? Od kje bo izviral? Ali bo zdrava hrana dostopna ljudem? Kakšen vpliv imajo njena pridelava, predelava in pot do potrošnika na podnebje, ohranitev biodiverzitete in naravnih vrst, stanje planeta in živih bitij na njem? Ali naš prehranski sistem, torej veriga od kmetov do potrošnika, omogoča zaposlitve, blaginjo in dodano vrednost, ki jo ustvarjajo domače roke in domače znanje z viri, ki jih imamo v Sloveniji na razpolago?

Poleg naštetih okoljskih in ekonomskih vidikov je pomembno tudi socialno in teritorialno ravnovesje. Pridelava hrane, posebej kmetijstvo, je tisto, ki ohranja poseljenost podeželja, ampak mladi v podeželju ne vidijo več perspektivnih kariernih priložnosti, saj je večina prebivalstva, ki se ukvarja s pridelavo hrane, v slabem ekonomskem in socialnem položaju. Izpostaviti moram tudi položaj žensk in ostarelih, ki pogosto živijo na robu revščine.

Zato danes ne bomo govorili zgolj o hrani ali zgolj o kmetijstvu ali zgolj o ljudeh. Pogovarjali se bomo o trajnostnih prehranskih sistemih, v katerih so vse te kategorije povezane, prepletene in soodvisne. Različne vidike bomo naslovili kot del enovite zgodbe. Iskali bomo odgovore na pomembna vprašanja, ki bodo prispevali k oblikovanju slovenske vizije trajnostne preobrazbe prehranskih sistemov in vitalnega slovenskega podeželja.

Različnost stališč se bo tudi danes zrcalila v razpravah. Naj to ne bo razlog za pasivnost in fatalizem, da ničesar ne moremo spremeniti. Prav nasprotno. Naj bo ta forum priložnost, da spoštljivo prisluhnemo drug drugemu in razmislimo o novih rešitvah, če te, ki so na mizi že dlje časa, niso sprejemljive.

To naj ne bodo le smernice za nove usmeritve javnih politik (kmetijske, naravovarstvene, okoljske, gospodarske, socialne in drugih), ampak tudi za naše ravnanje s planetom. Samo enega imamo.

Gospa in gospodje,

zavedam se, da namen današnjega foruma zveni zelo ambiciozno. Vendar pa namen in cilj Predsedničinega foruma nista zgolj »osvetliti probleme«. Te že poznamo. Namen in cilj tega foruma je iskanje konkretnih rešitev, v naslednjih korakih pa v sodelovanju z Vlado Republike Slovenije še njihova implementacija, ki bi pripomogla k okrepitvi prehranske suverenosti v državi. Zato smo s sodelavci k besedi povabili pronicljive mislece, da bi skupaj našli načine in kasneje ustvarili pogoje, v katerih bodo vsi, ki so

del sistema prehranskih verig, lahko zagotovili dovolj kakovostne hrane, da bomo manj odvisni od uvoza in različnih ekonomskih tveganj, da bomo dvignili dodano vrednost in storilnost ter bolj integrirali agroživilske verige, predvsem pa, da bomo vse to znali in zmogli doseči tudi v čedalje pogostejših ekstremnih vremenskih razmerah in ob posledicah podnebnih sprememb. Dosedanji način ni več prava pot, ker ni niti ekonomsko učinkovit niti okoljsko trajnosten, pa tudi socialno ni vzdržen.

Med obiski na terenu v tem letu sem se lahko prepričala, da imamo v Sloveniji naravne danosti in tudi znanje za trajnostno pridelavo, predelavo in porabo živil, zato si želim, da bi s Predsedničnim forumom odprli platformo za dolgoročen strateški razmislek med pridelovalci hrane, strokovnjaki in politiki o ekonomskih, okoljskih in družbenih prioritetah trajnosti ter o skupnih ukrepih, s katerimi bomo te cilje dosegli.

Gre torej za kompleksen, interdisciplinaren izziv, ki ima ob jasnih usmeritvah in zavzetosti udeleženih potencial, da v Sloveniji postane zgodba o uspehu, v svetu pa primer dobre prakse.

Država na tem področju nujno potrebuje vizijo in smelo, odločno voditeljstvo z jasnimi cilji in izdelanimi ukrepi, kako jih doseči. Ocenjujem, da bi jasna vizija aktivirala vse, ki so udeleženi v prehranske verige, saj bi delovala spodbudno. Odsotnost vizije ali njena nejasnost nista okoliščini, v katerih lahko pričakujemo veliko sprememb.

Zato se želim zahvaliti prisotnim predstavnikom Vlade Republike Slovenije z ministrom Matjažem Hanom in državnim sekretarjem dr. Blažem Germškom ter številčno delegacijo sodelavcev z Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, predstavnicam Ministrstva za okolje, podnebje in energijo ter Ministrstva za naravne vire in prostor, da ste sprejeli vabilo in izrazili pripravljenost na skupne korake k izboljšanju prehranske suverenosti v Sloveniji. To se mi zdi zelo pomembno.

Prijazen pozdrav pa tudi vsem v dvorani, ki ste se odzvali mojemu vabilu – poslankam in poslancem državnega zbora, državnim svetnikom, evropskemu poslancu Francu Bogoviču, predstavnikom političnih strank, članom Sveta za ekološko kmetovanje in trajnostno proizvodnjo, Strateškega sveta za prehrano, predstavnikom ZRC SAZU, Kmetijskega inštituta Slovenije ter Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani in študentom, predstavnikom Zadružne zveze Slovenije, Zveze kmetov Slovenije, Zveze ekoloških kmetov Slovenije, Zveze slovenske podeželske mladine in inovativnim mladim kmetom, predstavnikom Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije ter ostalim. Veselim se, da bomo slišali tudi vaša razmišljanja v času odprte razprave.

Posebna zahvala pa tudi vsem panelistkam in panelistom. Vaša naklonjenost projektu in pripravljenost iskati rešitve mi veliko pomenita in navdajata z upanjem.

Spoštovani,

ko sem se odločila kandidirati za predsednico Republike Slovenije, sem ljudem in sebi obljubila, da bom – ne glede na izid volitev – vedno delovala za človekovo dostojanstvo in prihodnje generacije. Pri tem me je vodila misel, da politik misli na naslednje volitve, državnik pa na prihodnje generacije. S poslanstvom, ki ste mi ga zaupali volivke in volivci, želim obljubo izpolniti. Današnji forum je moje iskreno vabilo, da se mi pri tem pridružite.

Hvala.